

F O A I E

пентрѣ

МИНУТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 51.

Luni 21. Dekembrie,

1842.

ЪНЕЛЕ ТРЪСЪРІ.

Din constituția țarelui principat al
Transilvaniei.

Нѣ одаѣ с'аѣ зис ачестеі редакціі дн фацѣ, кѣмкѣ дѣпѣче дн лимба ромѣнеаскѣ нічі леѣиле дѣрїї, нічі дескриереа конституціеі фундаментале а țарелѣї принѣипат нѣ се афлѣ, ар фї де тѣлтѣ тревзїнциѣ, ка шї пѣлѣ ла алте времї маї богате пентрѣ литератѣрѣ дн лимба ачеаста, сѣ днпѣртѣшїм знеле трѣсѣрї тѣкар дн конституціа дѣреї поастре, каре фѣрѣ нічі о дндоїалѣ ар афла пѣлѣчере ла тѣлѣї. Ної сїмѣїм, кѣ кїетареа поастрѣ ла ачеаста нѣ преа есте; кѣноащем не алѣїї, карїї тѣлт маї зшор шї маї вїне ар пѣтеа днпїліні ачеастѣ ліпсѣ; не сѣпѣнем, днсѣ ла днпреѣїзѣрѣї шї лѣжнд де поваѣ кѣрѣї дн алте лімѣї скрїсе вїне, не сїлім а тѣлѣїцїмї ащентѣрїле не кѣт се поате.

I.

Din Istoria șim, кѣ дндатѣ дѣпѣ па-чеа дела Карловїд тїпѣрѣл принѣїд Міхаїл Анафї II. ла 1699 дншї дѣдѣ дренѣрїле саме де принѣїд стѣпѣїнїторїѣ днпѣратѣлѣї Леополд I. Кѣ ачеаста Трансїлванїа дн-четѣ де а фї принѣїпат алегѣторїѣ, адекѣ

нѣ маї пѣтеа а'шї адеде принѣїд, чї domniea дѣреї се легѣ de linia вѣрѣвѣтеаскѣ а кесеї австриаче, іар дѣпѣ прїїміреа аша нѣ-мітеї санкѣїї прагматїче дренѣтѣл domnieї тревкѣ шї ла партеа фетеїаскѣ. Ачї се кѣ-вїне а дѣсемна, кѣ Трансїлванїа нічі ода-тѣ п'аѣ фост дѣрѣ сѣпѣсѣ короанеї знгѣ-рещїї, чї нѣмаї тѣдѣларїѣ ал Крѣїеї, сѣѣ дѣпѣ лимба дїпломатїкѣ а Țogarieї, Тран-сїлванїа аѣ фост Membrum Regni vel Sa-ctae Coronae. Дѣра ачеаста сѣпт країї знгѣрещїї 'шаѣ авѣт пѣрѣвѣреа администраѣїа са деспѣрѣїтѣ, дн а кѣреї кап ста Voi-водѣл.

Domniea *) țарелѣї принѣїпат ал Тран-

*) Regimen, rego, dominor; Regierung, regieren, herschen; Regne, Gouvernement, regner, gouvernér, dominer. Ideá че есте легатѣ кѣ еспресїїле ачестеа дн лимба латїнѣ, германѣ, франѣзѣ пої о арѣтѣм асѣдѣтѣ кѣ „domnie“ „domnire“ а domni. Стѣпѣїпїре, о-вѣдѣїре, кѣрѣїпїре днлѣк сѣпт прїїміте шї днтревзїнциате ла Ромѣїї, тѣкаркѣ нѣ сѣпт де вїцѣ ромѣнеаскѣ. Ної авем прїїчїні вїне-кѣвѣїтате а днтревзїї асѣдѣтѣ зїчереа „do-tnie,“ фѣрѣ а не пѣтеа днтїнде ла дїскѣре лѣнѣ асїпра пѣтерїї тѣтѣлор зїчерїлор ачї арѣтате, де шї кѣноащем кѣ о асеменеа дн-тренпїндере п'ар фї фѣрѣ време — днсѣ че е дренѣ, фоарте греа.

сілваніей, дндатъ дѣпъ тоартеа domnitorî-
лѣй дмпърътеск че се днтѣмплѣ а фї,
ка шї тоате челелалте провинці дмпре-
пате дп недеспърціта легъмінте а дмпъ-
ръціей австриаче, трече ла зрмашѣл съѣ
хотърѣт prin леціме де клірономіе (ere-
ditate) шї prin дрептѣл де днтѣетатеа
пащерїї (primogenitura) саѣ prin зрмареа
лінеалѣ. — Ноѣл принц ал църей дѣ дп
кѣноцінца статърімор дпчепереа са де стѣ-
пѣнїре, ле сізърїсеце лор констїтѣціа цѣ-
реї, дрептѣрїме шї скѣтїнцеле каре пѣрчед
dın ачееаш шї ле днтѣреце діплама лео-
полдїнѣ, каре кѣпрїнде кондіціїме сѣпѣне-
рїї. Дѣпъ ачееа статърїме сѣнт datoаре а
депѣне жърѣмѣнтѣл омаціал. Дѣпъ прїї-
міреа ачестѣї жърѣмѣнт крѣїескѣл принці-
пал комїсарїѣ дп чеа дїптъїе діетѣ цїнѣтѣ
дѣпъ їнтрареа дп domніе, жърѣ дп пѣме-
ле принцѣлѣї цѣреї респектареа шї цїне-
реа констїтѣціей (арт. 1, 2, 3, 4 дела 1791).

Тїтѣла дмпѣратѣлѣї Австріей дпкѣт
ачелаш е шї принц ал Трансілваніей, есте
ачеаста: Маре принц ал Трансілваніей шї
граф ал Сѣкѣїлор. Magnus Princeps Trans-
sylvaniæ et Comes Siculorum. —

III.

Domnitorîѣл статѣлѣї дѣпъ idѣа чеа
дрептѣ че тревѣе съ авем деспре констї-
тѣціа статѣлѣї, аре дрептѣл де а стѣпѣнї
фѣрѣ дппротївїре дп чел маї дпалт трї-
вѣпал. Дрептѣл ачеста де чеа маї дпалт
адмїнїстраціе (окъртѣїре, овлѣдѣїре)
се поате десфаче дп зрѣтѣоареле ратѣрї
де пѣтере:

а) Ка depositarîѣ, ка орган а воїнцей
комѣне Domnitorîѣл Статѣлѣї фаче леці,
саѣ ел аре пѣтере лецізітївѣ (Potestas le-
gislativa).

б) Леціме ачестеа ел ле апѣрѣ, ка
сѣшї рѣтѣїе дп а лор тѣрїе, адекѣ Do-
mnitorîѣл аре пѣтере дмплїнїтоаре де леці
(Potestas executiva). Дакѣ се паще не'п-
воїалѣ асѣпра дпцелесѣлѣї (сенсѣлѣї) ле-
цімор, атѣнчї ел жѣдекѣ (Potestas judica-
ria). Дакѣ леціме се калкѣ кѣ воїеа хо-
тѣрѣтѣ, атѣнчї domnitorîѣл педенсеце шї
дакѣ веде дппротївїре, ел сілзеце (Potes-
tas punitiva).

ц) Асѣпра ачелор четѣдѣнї, карїї сѣнт
дѣнсѣл дшї фак тревїнцеле, поартѣ їн-
спекціа саѣ прївїгерееа чеа маї дпалтѣ, а-
декѣ аре шї чеа маї 'палтѣ пѣтере полі-
ціенескѣ а Статѣлѣї (Potestas inspectiva).

д) Ка локоціиторїѣ а дптрегѣлѣї по-
пор domnitorîѣл дп пѣтеле ачелѣїаш не-
гоціазѣ кѣ алте попоарѣ, фаче трактате,
дпчепе рѣсѣвоїе, дпкеїе паче, адекѣ аре
пѣтере репрезентатївѣ (Potestas represen-
tativa).

е) Ла фїешкаре сѣпѣс domnitorîѣл а-
ратѣ слѣжѣа че аре съ дмплїнїаскѣ дп
їнтересѣл статѣлѣї, саѣ дакѣ слѣжѣеле се
пот рѣскѣмпѣра кѣ ванї, ел чере контрї-
вѣціе (дажде), адекѣ аре пѣтере камералѣ
(Potestas cameralis).

Maїestatea, саѣ адекѣ сѣма тѣтѣлор
пѣтерїмор ачї пѣтѣрате, дп Трансілванїа
се кѣвїне Маїестѣдѣї Сале дмпѣратѣлѣї
Австріей ка маре принц тощенїторїѣ. Дечї
шї пѣпереа дп лѣкраре а тѣтѣлор ачестор
дрептѣрї де Маїестате се кѣвїн дѣнсѣлѣї
кѣ ачееа деосевїре, кѣ знеле dın ачеле дре-
птѣрї ле аре dın дпсѣш аса пѣтере дѣпъ
леціме санкціонате де сіне дпсѣш, каре се
шї зік дрептѣрї резервате (пѣстрате), їар
челелалте пѣтаї кѣ сѣтѣїреа шї дпвоїреа
статѣрїмор цѣрїї адѣпате дп діетѣ шї а-
челеа се зік дрептѣрї комїціале.

А. Дрептъріле принцълѣи резервате. Дрептѣл саѣ пѣтереа ексекѣтивъ дп чел маі лат дпделес се пѣтъръ дптре дрептъріле резервате а марелѣи принц ал Трансилваніеі, дпкѣт адекъ ачелаш кѣпрінде дп сіне ачеа кондіціе, ка леціле съ се апере ші съ се ціе, ла дптъмплърі педѣмеріте съ се деслѣшіаскъ, рѣсплата саѣ педѣанса съ се деа, дѣпъ кѣт леціле се респектеазъ саѣ се ватѣтъ. — Пентрѣ-ка домпіторіѣл съ се поатъ фолосі де пѣтереа ексекѣтивъ, ел требѣіе съ айбъ пѣтере арматъ атърпѣтоаре пѣтаі дела дпнсѣл, де ачі зрмеазъ кѣ пѣтереа арматъ де рѣсвоіѣ дпкъ се ціне де дрептъріле пѣстрате принцълѣи*). Дечі дп Трансилваніа тоатъ пѣтереа мілітаръ есте дп тѣпа марелѣи принц, — афаръ пѣтаі де скѣлареа, адекъ інсѣрекціа генералъ а цѣрїі дп арме, пе каре принцъл дп време де невоіе о чере, іар діета сѣтъзіндѣ-се хотѣреце. —

Мареле принц ал цѣреі, ка чел маі 'налт жѣдекѣторіѣ аре дрептѣл а сілі пе тоді сѣвординаціі жѣдекѣторі, ка съ жѣдече дѣпъ леціле дптърїте ші рекѣноскъте, тотдеодатъ дпсъ аре съ пѣзіаскъ форма лецівітъ, пічі съ о скіпбе прїв порѣпчі ші рѣндѣелі арбітаріе. Дптр'ачеаа принцъл ка зпѣл че есте ші чел маі дпналт тѣлтѣчїторіѣ а лецілор, аре дрептѣл дп інстанціа чеа маі де пре зртѣ а хотѣрѣ дп процесѣрїле челе маі греле венїте ла дѣпсѣл саѣ прїв апелацие саѣ прїв рекѣрс, фїе ачелеа чївіле саѣ крїмінале, кѣт: вѣтъта-реа де Маїестате, трѣдареа (proditio) де патріе, тѣрѣвзареа пѣчеі пѣвлїче ш. а.

*) Агр. п. III. т. 19 арт. 1. — Дїпломат. Лео-полдїнъ п. 17.

Кѣ пѣтереа де чел маі 'налт жѣде е-сте пѣтереа педѣпсітоаре стрѣнс легатѣ. Дар фїндкѣ лецеа жѣдекъ пѣтаі дѣпъ дрептѣл чел стрѣнс ші ла зпеле дптъмплърі знде есте прїчїпъ саѣ де а дпѣлѣпзі аспрїтеа леціі, саѣ де а рїдіка септенціа кѣ тотѣл, атѣпчі мареле принц, ка чел маі дпналтѣ есплїкѣторіѣ ал лецілор аре чел маі фѣртос дпн тоате дрептърїле, адекъ дрептѣл де а да граціе саѣ ертаре. Дрептѣл ачеста дп аре пѣтаі принцъл ші се дптїнде пѣтаі ла сагісфакціа че требѣе а се фаче „Домпїторіѣлѣи орї Статѣлѣи,“ іар пѣ ші ла челе прївате.

Ла зпеле дппреціѣзѣрї сїнгѣратїче фолосеце вїпелѣи котѣп саѣ прїват, а скѣті пе зпїі дела цїпереа кѣтѣреі леціі, саѣ адекъ а да прївілецізѣрї ші дїспензаціі. Дрептѣл ачеста дпкъ л аре пѣтаі принцъл цѣ-реі, кѣ ачеа деосївіре тотѣш, кѣ дп Трансилваніа дѣпъ леціле цѣреі, прївілецізѣрї де монополѣрї пѣ се пот дппѣрїді. Дїспензаціі дѣ принцъл Трансилваніеі маі вѣртос дп каѣсе де кѣсѣторіе ла евангелїко-лѣте-ранї, реформато-калвїніанї ші соціанї. Ла дрептѣл педѣпсіторіѣ де алтѣ парте корѣспнде дрептѣл, че іартѣш се кѣвіне сїнгѣр принцълѣи, де а дѣрзі пе ачеіа, карїі прїв слѣжѣе тарї ші прїв жѣртѣїрї пентрѣ патріе ші пентрѣ вїпеле котѣп ш'аѣ кѣндїгат мерїте дпсеппѣтоаре. Дечі домпіторіѣл цѣреі аре дрептѣл а) де а да повїлітате четѣдепїлор вредпїчі аї статѣлѣи. б) А дппѣрїді вѣлѣрї (мошїі) повїлітаре ла вѣрѣаці де ачеіа, карїі аѣ фѣкѣт мерїте тарї дп патріе ші ачеста о поате фаче кѣт зїчет орї jure regnali орї інсскрїтїто. Бѣлѣрїле, каре се дѣрѣсек асфелїѣ, сѣнт саѣ рѣтасе дела фамїліі але

кърор видъ с'аѣ стѣис, prin зрмаредъпъ ле-
 ціле църеї поастре авереа лор трече ла
 короапъ, саѣ сѣнт моші кзпринсе дела
 чеї осѣндиді пентрѣ вѣтмареа Маїестъ-
 цей.*) д) Дрептѣ а днтърци тоате дере-
 гъторііле шї рангъріле мілітаре фъръ део-
 сівіре, прекѣт шї ачеле дрегъторіі шї ран-
 гърі вісерічеці шї чівіле, каре дъпъ леці
 пѣ атърпъ дела алецереа статърілор цъ-
 реї с'аѣ дела слобода алецере а цінгътри-
 лор шї а комзнітъцілор; іар ла дрегъто-
 рііле сѣпѣсе алецеріі, принцѣл аре іаръш
 дрептѣ а шї да днтъріреа са, фъръ де
 каре тоці чеї алешї ла врепн пост маї
 днсемпъторіѣ пѣ се сокотек а фї дн де-
 пліна активітате. Днтр'ачеа тоате постъ-
 ріле чівіле, камерале шї жъдекъторецці се
 пот да пѣмаї Трансілванілор, адекъ фїлор
 патріей.**)

Б. Дрептѣл поліціенеск. Ла а-
 чест дрепт а Домпълѣ църеї редъчет маї
 днтѣѣ дрептѣл не बारे дн пѣтїм патро-
 нат, дн пѣтереа кърѣа принцѣл аре чеа
 маї палтъ инспекціе песте вісерічі шї шкоа-
 ле; ел депътеце дн вісеріка ромапо-ка-
 толікъ не епіскопї, аваці, препозіці шї
 канонічі; ел траце венітъріле епіскопїлор
 вѣдъве; ел аре дрептѣл де а чере соко-
 теалъ деспре тоатъ днтревзіреа тѣтълор
 венітърілор вісерічеці шї школастїче, кѣт
 шї але регъла не ачелеа, шї іаръш а щер-
 це тѣпъстїрі, а реформа шкоале шї алте
 ашезътїнте де едѣкаціе; а депътї днвѣ-
 цеторї, професорї шї дїректорї, а фаче ка
 депътацііле шї комісііле школастїче сѣ
 лѣкрезе дѣпъ інстрѣкцііле лѣате deadре-

птѣл дела принцѣл. Дъпсѣл цїне шї аша
 пѣтїтѣл jus placeti, адекъ дрептѣл де а
 рестрѣнче рекърсѣріле кѣтрѣ патриархѣл
 Ромей, деа хотърѣ пѣтърѣл повідіілор дн
 тѣпъстїрі, днсѣжрїт а черчета кзприн-
 сѣл вѣлелор шї а декретърілор патриарха-
 ле, а сѣферї саѣ а опрі пѣвлїкареа лор.

Дн прївінда челорлалте конфесіі ре-
 ліціоасе дїн патріе мареле принц дншї пѣ-
 страезъ асеменеа дрептѣл де инспекціа чеа
 маї палтъ, черѣнд а і се фаче кзпоскѣте
 фортѣлеле фїекъреї секте, днтърїнд не е-
 піскопї греко-католичїлор, а греко-пѣтїці-
 лор, шї не сѣперїтendenціі евангелїко-лѣ-
 теранїлор, а реформацілор шї а соціанпо-
 зїтарїлор, карїі тоці стаѣ сѣнт алецереа
 слободѣ а респектївелор енархїі; днтрѣ
 асеменеа принцѣл прївегеазъ асѣпра тѣтѣ-
 лор ашезътїнтелор школастїче але аче-
 стор конфесіі.

Маї днколо, тот дн пѣтѣреа ачестѣї
 дрепт поліціенеск принцѣл контролеазъ
 тоате ратъріле адмінїстрарїей статѣлѣї. Тоці
 дрегъторіі сѣнт даторї аї да лѣї сеамѣ
 де кърсѣл шї тѣсъріле адмінїстратїве, сѣнт
 кондіціе де а фї дърѣці саѣ педепціді, дѣ-
 пѣ кѣт леаѣ фост пѣртареа шї кредїнда
 кѣтрѣ домпїторіѣ шї стат. Дъпъ ачелаш
 дрепт мареле принц ал Трансілванїей дн-
 грїжеце пентрѣ спорїреа вїпелѣї комзп,
 пентрѣ днтѣлціреа авереї статѣлѣї шї а пѣ-
 терей лѣкзїторїлор prin індѣстріе, меще-
 шѣгърі шї негод, пентрѣ пѣзіреа дрептѣ-
 рілор прївате а партїкъларїлор четъденї
 патріоці, не кѣт ачелаш сѣнт днтемеїа-
 те дн констїтѣціеа шї дн леціле църеї.
 Днсѣжрїт принцѣл пѣзеце сїгѣрїтатеа
 пѣвлїкѣ атѣт дн лонтрѣл църеї, кѣт шї
 дн афарѣ, ла каре се ажѣтѣ маї кѣ сеамѣ

*) Комп. Конст. III. 15.

**) 1791 арт. 15.

къ пѣтереа арматъ, че стъ свѣт сѣнъгра лѣи d'ispozitie.

Ц. Пѣтереа репрезентътоаре. Domnitorѣл Трансилваніеі ка тотдеодатъ кап а тѣгълор пѣрдѣлор дѣпѣръдѣіеі астріаче дѣнтре сіне стрѣнс legate, аре сѣнгър дрентѣл de а негоціа къ алте націи ші статѣрѣі, а дѣкеіа трактате, а порні рѣсвоіѣ, а лега паче ші песте тот а регѣла релѣдѣіле дѣпѣръдѣіеі кѣтръ ші къ челелалте статѣрѣі; се дѣделеде, къ ла ачеаста принѣл аре а респекта релѣдѣіле статѣрѣілор партѣкѣларе, прѣн ѣрмае ші але Трансилваніеі (1791 арт. 9.)

Д. Пѣтереа камералъ. Пентрѣ ка скопѣл статѣлѣі съ фѣе ажѣнс, Domnѣлѣі дѣреі требѣе съ і се deа требѣіноаееле ажѣторѣрѣі. Міжлокѣл ѣеперал къ ка ре се дѣкѣіѣеде тотѣелѣл de ажѣторѣіѣ дат, есте вапѣл. Фачереа, тѣпѣрѣіреа ванѣлор требѣе неапѣрат съ стеа сѣпг кезѣшіа статѣлѣі. Деѣі принѣл ка къпетеніе а статѣлѣі аре дрентѣл de а фаче вані къ марка са ші а дѣреі, дѣпъ преѣл че с'аѣ регѣлат. Контрѣвѣдѣіле саѣ ажѣторѣіцеле пѣвліче сѣнт de доаѣ фелѣрѣі: ordinarе ші естраордinarе хотѣрѣте пѣмаі пентрѣ коперѣреа требѣіноелор статѣлѣі; апоі іарѣш венѣтѣрѣі камерале, каре сѣнт date принѣлѣі de пропріетате, ка дѣп ачелеа съ копере требѣіноеле кѣрѣеі саме кѣт ші репрезентаціеа. Челелалте че ар фѣі асе маі зіче ачі, дѣші аѣ локѣл дѣп алт артѣкол деспре фѣіапѣде. Пентрѣ дрентѣрѣіле комѣціале вом кѣвѣпта къ алт прѣлеж.

Георгіе Барѣд.

ВІАЦА ШІ МОАРТЕА НАЦИОНАЛЪ.

Мѣлѣі аѣ фост ші маі сѣнт de ачеа пѣрере, къ дѣп віаца націлор ші а попоарѣлор, ка ші дѣп віаца омѣлѣі ар фѣі врѣсте (aetates), адекъ прѣнѣіе, жѣніе, вѣрѣвѣіе, вѣтрѣпѣде, дѣпъ каре неапѣрат ар требѣі съ ѣрмезе моарте. Дѣп зілеле поастре пѣререа ачеаста ле есте тѣлтора дѣдепѣлъ маі тѣлт ка не жѣмѣтате а о трече ла ліста челорлалте рѣтѣчірѣі, дѣп каре аѣ дат ші дѣпайташіі поѣдрѣі. Пѣререа къ о націе, дѣпѣче віедѣеде ші трече прѣн кѣтева врѣсте, требѣе неапѣрат съ ші моарѣ, е рѣзіматъ не о асемѣнаре (similitudo), каре шѣіоапѣтъ фоарте. Історіа веке къ чеа поаѣ дѣнтреватъ дѣп фѣр неперѣкѣрмат не дѣпваѣтъ къ тотѣл алтѣелѣіѣ. Націі, попоарѣ п'аѣ мѣрѣт ші пѣ требѣе съ моарѣ нічі дѣнтр'о прѣіѣнѣ дѣп алта, декѣт сѣнгѣр прѣн сѣнѣчідере, адекъ оторѣндѣсе еле не сіне дѣсѣш. Дакъ о націе пѣ ш'аѣ пѣс еа дѣсѣш, саѣ дакъ п'аѣ сѣферѣіт къ тѣніле дѣп сѣп а і се пѣне кѣцітѣл дѣп гѣт, нічі комѣінѣдѣіі дѣпѣдате дѣп шкоала сѣтапеі п'аѣ фост дѣп старе а о німічі. Еа фѣ апѣсатъ не кѣтѣва време, сѣгрѣматъ дѣпсѣ нічі декѣт, дакъ сѣнгѣрѣ пѣ ш'аѣ кѣятат скѣртареа віедеі. Дѣнтреваѣі не ѣрмашіі лѣі Ісмаіл дѣп Аравіа, черѣдѣ сѣат дела фѣіі лѣі Ісраіл, карѣі дѣтокма ка ніѣе мѣміі віедѣітоаре трѣеск de апі патрѣ тіі астѣлѣі, ка ші сѣнт Фараоні, ка ші дѣп Вавѣлон; дѣнтреваѣі не ачѣціа, пентрѣ че авіа акѣта дѣпчеп а се дѣпѣціна; черѣдѣ съ вѣ арате талѣсманеле апѣрѣтоаре de ле маі дѣп. Нѣ ѣрѣсіѣіі не о вреі, четѣіі дѣп кѣрѣіле лор ші дѣп федеде лор.

Челе маї сїгъре шї маї немерїте мїж-лоаче, къ каре о паціе се поате оторъ не сїне, саѣ поате фаче ка съ фїе оторътъ де алтъл дптокта ка Брѣтѣс словоїт дп саѣа ровълї съѣ, сѣнт доаъ: лъкомїа дѣпъ авъцїї шї десфрѣпърїле трѣ-пещї. Дѣтѣреще, хрѣпеще поѣта де кѣ-щїгърї пелецїїсїте, деѣеаптъ нефїреще па-тїмїле секъале шї дѣ ловїтѣрї греле ла тоате легѣтїнцїле вїедеї кѣѣторїдїмор дп парте — шї аї прїнс паціа дптреагъ. Пеп-трѣ ачеаста зїсесе мареле Історїк Лївіе Ро-манъл: *Avaritia et luxuria, duae pestes, omnia magna imperia evertere* — (скѣпче-теа шї десфрѣпареа, ачесте доаъ чѣте, аѣ рѣстѣруат тоате дппѣрѣцїїле челе марї.) Пептрѣ ачеаста челемалт роман Като се арѣта фоарте дпгрїжат зїкѣнд: *Timeo, ne divitiae magis nos sererint, quam nos i- psas.* — (Мѣтем, ка нѣ кѣтѣва богѣцїїле маї мѣлт еле съ не прїндъ не пої, декѣт пої не еле.) Аверїле, не каре о паціе ле кѣ-щїгъ кѣ сѣдоаре вѣрсатъ не кѣї дрепте, ѣар нѣ прїп мїжлоаче деспоїтоаре де трѣ-пѣрї соціале, нѣ о пот прїмеждї, дп про-тївъ і се фак де неапѣратъ тревзїндъ. Патїмїле рѣпѣтѣоаре де легѣтѣреле вїе-деї соціале нѣ маї сѣфере нїчї о деслѣ-шїре. Атѣта нѣмаї: кѣѣторїа лецїїсїтѣ аѣ фост шї рѣтѣне чел дїптъїѣ темеїѣ ал статѣлї.

— е. — ц.

Кредїндъ дешартъ шї дпфрѣпта-реа еї.

Кѣ вїѣ интерес четїм атѣт дп о gaze-тъ маїаръ дела Клѣж, кѣт шї дп чеа немѣаскѣ дела Сївїїѣ доаъ акте а комѣ-

пїтѣдеї орѣшенецїї дп окна Дежѣлї, але кѣрор дпцелесъл не скѣрт есте ачеста: Нѣмїта комѣнїтате, че съ дп Дпгърї, Ка-толїчї шї Калвїнїанї шї дп Ромѣнї гре-ко-внїцї, дп вара трекѣтъ се дѣвоїа пѣлѣтї де тоатъ каса кѣте о кѣпъ де вѣкате кло-потарїѣлї дела вїсерїка ромѣнеаскѣ, ка ачеста орї кѣнд ар венї тїмп грѣѣ адѣкѣ-торїѣ де грїндїнъ, съ трагъ клопотеле, спре а депѣрта грїндїна; поѣтї тотдеода-тъ шї не парохъл шї в. протопопъл ромѣ-неск греко-внїт Томас Марчїан, офїціал, ка сѣ. са съ порѣпчїаскѣ клопотарїѣлї а пѣзї ачеастъ хотѣрѣре. Че фѣкѣ П. Мар-чїан ла ачеастъ мѣсѣрѣ рѣшїнѣтѣоаре де веакъл пострѣ? Іатъ че. Сѣ. са апѣкѣ кондеїл шї прївїнд тоатъ хотѣрѣреа ка о батере де жок, пѣрчеасъ дакѣ нѣ дп поѣтѣ де аї фаче вїсерїка де рѣс, негрешїт дпсъ дп о гроасъ нещїїндъ, рѣспѣнсъ ла претенсїа комѣнїтѣдїї, ла каре ера сѣѣскрїшї треї Дпгърї, дп ачест дпцелес: А траѣе клопотеле спре а врѣ съ депѣртезї грїндїна, есте де прїсос, ѣ пѣгѣвїчос, ѣ прїмеж-дїос. Шо пої не дѣвацѣ лецїїле фїзїче, кѣ сѣпетъл клопотелор нїчї декѣт нѣ ѣ дп старе а депѣрта пѣорїї, дп протївъ деаса есперїїндъ не фаче а кѣпоаѣце, кѣ ачелеаш прїп сѣѣшїереа аерѣлї дескїд трѣспетелор дрѣтѣ, не каре репезїте трѣспеск вїсерїкѣ, клопоте шї клопотарїѣ. Нїчї веї пѣтеа зїче, кѣ прїп траѣереа клопотелор оаменїї се деѣеаптъ спре а рѣга не Дѣѣ, ка съ де-парте рѣл, кѣчї ачеїа, не карїї рѣсвоїреа элементелор нѣї спѣїтѣмѣтеаѣ, славл сѣ-пет ал клопотелор нѣ ва фї дп старе аї покѣї. Дпсѣжршїт П. Марчїан декїаръ, кѣтѣ сѣ. са ка вѣл че есте парох шї ка парох чел дїптъїѣ кѣратор ал вїсерїчїї, дѣпѣ

правилъ, протестеазъ ши къ кеіле вісерічії спре скопъл черът нічі декът нъ ле ва да дін тжпа са, пъпъ кжнд Католичіи ши Реформаціи нъ вор поръпчи а се траде клопонтеле ши ла вісерічеле лор дн контра гриндінеї, аратъ тотдеодатъ къї есте жале де асепанеа орвіе че тот маї домпеще днкъ. — Протопопъл Т. Марчіан ши ащ съвжршіт кърсъл дпвъдетърелор ла Віена. . .

Ўн пощ Еркъле.

Фоіле амерікане лавдъ пе зп Алчідщ (Еракліс), каре ковжршіщче къ пвтере пе тоді Алчізіи че с'ащ възът ла пордъл Европеї.

Ачестъ Алчідщ се вземеще Павел, ши дн лъпа Ізліе а апълві къръторіѡ ащ псе дн міраре пе лъкзіторіи політіеї Нев-Йоркъ (дн Америка), каріи вінеа ла театръ Боввері пентрѡ а се міпзна де пвтереа са чеа пе авзітъ.

Антр'о саръ дъпъ че се сви пштаї дн тжпї пе о Фрінгіе пъпъ ла волта театрълві, авжнд пе змере о грежтате де 400 лівре (160 окъ), ши дъпъ че фъккъ ши алте лжкрърі вредніче де міраре, апої се дптіпсъ пе о скаръ таре де стежар, ши зісъ съ адъккъ дої каї, каріи дпадіпс ера аленші дптре каї де раса пенславанъ, че сжнт депрїпші а траде дн тоате зілеле зріешпе въкъді де гранїт, де а кърора хатърі дої повъдзіторі анїпъ о фръпгіе че ера легатъ де пічоареле Алчідълві Павел. Де ачаестъ фръпгіе ера легате трїи фръпгіи фъккте де лжпъ (търсіне), дпн каре зна дї дпфъшора міжлокъл маї пре сжс де шолдърі ши челелалте дожъ ка піще врьдъле змерїле.

Пентрѡ а се дппротіві дпсе трацереї чеї марї, Павел нъ авеа алт разъм декът дожъ спїде а скъреї, ши апъме де зна ера анїпат къ тжпїле, іар де алта дш спрїжжнеа пічоареле. Дп асепанеа позїціе Павел дпфъдоша о тортъръ (кінщ) че інквізіціа дптревзінда асъпра жъртфелор сале.

Дъпъ че зріешї каї се арътаръ пе сценъ ши фъръ анїпаці де тръпъл дпдръзпещълві Еркъле, тоді прївіторіи се дпспїтжптаръ; іар повъдзіторіи каїлор ера дпкредіпцаці, къ Павел се ва стжпчі де пе скаръ.

Сътпнъл съ дъдъ, хатъріле се дптіпсъръ, скара дпченъ а покні ши а се дпковъеа, дпвеле фръпгіи каре о цънеа немішкатъ се пъреа къ о съ се рѡтпъ; каї че ера дпдемпнаці де гласъл ши вічіл повъдзіторілор, къзта кпврї зъдарніче, къчі ерожл ста немішкат.

Прївіторіи мартърі зпелї сцене атжт де міпзнате дпченъръ а стрїга дпн тоате пърціле ши а аплода, ізвътіреа каїлор ши трїзтфъл лві Павел, кареле възжндъсъ трїзтфъторіѡ вої дпн пощ а дпчене, дпсъ дпректоръл театрълві пщї дпвої, зікжндзі: къї дестъл ачееа че фъккъ, пентрѡ а дпкредіпца пе пълїк, къ ел есте чел маї пвтернік ом дпн лъме.

Пентрѡ а дпкредіпца дпсъ пе пълїк къ нъ зрмеазъ нічі зп віклешъг, се кемъръ маї тълте персоане спре а віде препарателе.

Павел дпплїні ал оптспрезечеле апщ ла сжжршітъл лві Мартїе апъл къръторіѡ.

A. P.

БІЧІЪ ПЕНТРЪН ВРЪЖМАШЪ.

Гіеце-тъ їдо, чіне те покнеце?
Саъ съдї спїѣ маї віне, чел непорочїт,
Ацера лї тїлї образцї ісвєце,
Ка съдї дескїзі окїї, съ везі чє аї грешїт

Тѣ 'м стїнєшї лїміна стїндѣм лї потрївѣ,
Ла дарѣл че гага ста а мї съ да,
О! кѣмплїте їдо лїм дедєшї отравѣ,
Трѣдїндѣмъ 'н кїнєрї амѣ кѣѣнда.

Черѣл спре педєансадї тѣ 'ндємнѣ не мїне,
Ка съдї траг ла палме, съдї спїѣ чє аї грешїт,
Сѣ казі кѣ змїлїндѣ, шї прїн фанте вєне,
Съдї спєлї пїнїрїреа шї съ фїї стєрїт.

Іар дака прїн алта нѣ те вєї лїтоарче,
Черєскѣл нїрїнте лїшї ва рѣсѣвна,
Педєансѣ кѣмплїтѣ, чїє лїцї ва фаче,
Прїн трѣспєт дїн черѣрї а те рѣстѣрна.

X. I.

Домнѣле Редактор!

Гїчїторїе че съ маї адаогѣ de D. N.
Г. П. ла Nr. 37 ал Фоїї лїтераре лї жосѣл
тѣлтѣчїрї саъ деслѣшїрї че фаче Длѣї гї-
чїторїлор тєлє пѣвлїкате іар шї прїн по-
менїта Фоає Nr. 10, лїм віне съ крєзѣ кѣ'шї
аѣ лїцєлесѣл зрѣтѣтор, адекѣ.

Чеа лїтїлїѣ, „пѣпѣ трїїам п'авєам
глас, чї ерам мѣт“ шчл. нѣ поате фї алт,
декѣт флазтѣл, саъ орї чєфєл de їнстрѣ-
мент фѣкѣт дїн лєтн, карє кѣт а фост лї
тѣлпїна са верде, съ сокотєа ка лї віацѣ
мѣт, іар дѣпѣ тѣере а кѣпѣтат глас, прїн

їнстрѣмент шї поате кѣпта de кѣте орї ва
вреа мѣзїконтѣл,

Шї чеа de адѣа, „дїн пасѣл мєѣ кѣрѣ
тїєре шї венїн шчл. Ачєаста єсте кондеїл,
карє de їте че єсте лї дїн трєї дєцєтє, дїн
пасѣї кѣрѣ тїєре шї отравѣ пєнтрѣ-кѣ
прїн єл, съ пот лѣкра орї че вѣне лѣкрѣрї
спре пачїпїка фєрїчїре а порѣадєлор шї іар
прїн єл съ лѣкреазѣ рѣл прїн адѣцарєа,
шї ісѣвгїрєа вражѣєлор чївілє, карє стїнї
шї топєск пєамѣл оменєск. Лї адєвѣр єл
п'арє глас, дар кѣнд сѣєарѣ, съ аѣдє дєла
мардїнїлє пѣтїлїтѣлї прїн лїтїндєрєа лѣ-
крѣрїлор салє.

Лї потрїва ачєстѣра дар лїмї іаѣ іа-
рѣшї лїдрѣзнєалѣ ла вѣпѣтатєа Дв., рѣ-
гїндѣвѣ ам маї прїїтї шї зрѣтѣорєлє лї
колѣанєлє Фоїї, черѣнд єртаре de сѣпѣра-
рєа че прїчїнѣєск поате злор маї сєрїѣс кѣ-
цєтѣторї кѣ нїцє асєтєнєа мїчї лѣкрѣрї,
шї карє сѣлїт ачєстєа, адекѣ:

Лїтїлїѣ. О фѣтєє єшїнд лїнїнтєа злї
сѣвєран, іа зїс: лїпѣратє! пє чеа шоартѣ
шєзї, пє чєл пє пѣскѣт змѣлї; орї деслєа-
гѣм кѣвѣнтѣл, саъ слѣвоадєт пє фїл мєѣ,
шї вѣрѣватѣл маїчєї тєлє.

Адѣа: лї калє т'ам лїтїлїтїкѣ о фїарѣ,
карє аѣєа патрѣ сѣфлєтє, чїпчї капєтє, доаѣ-
зєчї тїлїшї шї пїчѣарє, шї о сѣтѣ de злїї.

Атрєїа: фїл мєѣ! дѣтє de спїєнє тат'о,
к'а вєнїт фїл сѣѣ, вѣрѣватѣ пєвєстї лїї.

П. X. I.